

Van : college van burgemeester en wethouders
Datum : 28 mei 2019
Portefeuillehouder(s) : Wethouder Bolderdijk en Wethouder Noorthoek
Portefeuille(s) : Jeugdzorg (inclusief inkoop)
Contactpersoon : S. Nicolassen
Tel.nr. : 8450
E-mailadres : nicolassen.s@woerden.nl

Onderwerp:

Beantwoording vragen ex artikel 42 van het Reglement van Orde van de gemeenteraad gesteld door Saskia van Altena van de D66 fractie over 'Datalekken voorkomen'

Beantwoording van de vragen:

1. *Is het correct aangenomen dat de gemeente Woerden op geen enkele wijze betrokken is geweest bij het ontstaan van het datalek bij SAVE?*

Antwoord: Dat is correct.

2. *Wordt de gemeente betrokken bij het onderzoek dat gestart is door het bestuur van SAVE omdat mogelijk privacygevoelige informatie van onze inwoners gelekt is?*

Antwoord: de gemeente Woerden wordt, net als de andere gemeenten in onze provincie, betrokken bij het onderzoek. Zie hiervoor de informatie in de bijlage (met corsanummer 19i.01635) en de raadsinformatiebrief 19R.00389.

3. *Is bekend wanneer het de uitkomsten en conclusies van het aangekondigde onderzoek te verwachten zijn? En op welke wijze worden wij daar te zijner tijd over geïnformeerd?*

Antwoord: dat is op dit moment nog niet bekend, maar het onderzoek wordt op korte termijn gestart. Hierover vindt op bovenregionaal niveau ambtelijk en bestuurlijke afstemming en monitoring plaats (zie hiervoor ook de bijlage). Wij zullen uw raad nader informeren als er resultaten van de te nemen stappen te melden zijn.

4. *Op welke wijze heeft de gemeente het verplichte gebruik van slecht beveiligde software aangekaart bij het verantwoordelijke ministerie?*

Antwoord: Het gebruik is via de Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken (NVVB) en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) bij het verantwoordelijke ministerie aangekaart. Het verantwoordelijke ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) heeft hierop gereageerd met een software upgrade.

5. *Welke verbeterpunten zijn geformuleerd cq. welke afspraken zijn gemaakt om te voorkomen dat de privacygevoelige gegevens van inwoners op kieslijsten niet meer onbedoeld verstrekt kunnen worden aan derden?*

Antwoord:

De volgende punten zijn geformuleerd:

- Het bewuste datalek heeft betrekking op het verzenden van een lijst met zowel openbare als niet-openbare gegevens van de kandidaat-gemeenteraadsleden aan de NOS.
- Bij de evaluatie is vastgesteld, dat dit datalek is veroorzaakt door een menselijke fout. De niet-openbare gegevens hadden moeten worden verwijderd voordat het bestand werd verzonden.
- De door een kandidaat-raadslid gedane suggestie van 4-ogen controle is overwogen. In de praktijk is dat niet uitvoerbaar. Gelet op het grote aantal handelingen waarbij door de gehele organisatie persoonsgegevens worden verwerkt zou een efficiënte bedrijfsvoering onmogelijk worden.
- Als minder ingrijpende maatregel wordt gekozen, om exports (veelal spreadsheets) voor het verzenden om te zetten in PDF-formaat. In een spreadsheets kunnen door filters gegevens onzichtbaar zijn, maar door het uitzetten van de filters weer zichtbaar worden gemaakt. Bij een pdf zijn alle gegevens direct leesbaar en beter controleerbaar.
- Als aanvullende maatregel zijn in 2018 en 2019 presentaties gegeven om de awareness ten aanzien van informatieveiligheid en privacy (I&P) onder de medewerkers te vergroten. Menselijke fouten zijn echter nooit volledig uit te sluiten. Aanvullend wordt overwogen gebruik te gaan maken van de methodiek van nano-learning, waarbij iedere medewerker iedere 14 dagen een korte cursus krijgt (3-5 minuten) waarin een bepaald aspect van I&P krijgt toegelicht en uitgelegd. Minimale belasting met maximaal effect.

Bijlagen:

19.008780 Art. 42 vragen D66-fractie;
19i.01635 SVNM Bovenregionale afstemming;
19R.00389 raadsinformatiebrief.

De secretaris,

drs. M.H.J. van Kruijsbergen MBA

De burgemeester,

V.J.H. Molkenboer

Van: Vliegenthart, Onno
Verzonden: woensdag 17 april 2019 15:00
Aan: Vliegenthart, Onno
CC: Stadhuis
Onderwerp: Schriftelijke vragen art. 42 - datalekken voorkomen

*Aan het college
CC raad*

Bijgaand treft u aan een serie schriftelijke vragen van D66 inzake het voorkomen van datalekken. Conform het RvO dient het college de vragen binnen een termijn van 30 dagen te beantwoorden (uiterlijk 17 mei a.s.).

Met vriendelijke groet,

Onno Vliegenthart | raadsadviseur | Gemeente Woerden

Postbus 45, 3440 AA Woerden | De Bleek 10, 3447 GV Woerden

T 0348 - 428 619 | **M** 06 - 52 58 59 31 | **E** vliegenthart.o@woerden.nl | raadsgriffie@woerden.nl

W gemeenteraad.woerden.nl

Artikel 42 vragen ‘Datalekken voorkomen’

Inleiding

Het onterecht vrijkomen, wijzigen of vernietigen van persoonsgegevens kan verregaande consequenties hebben. Zo kunnen privacygevoelige zorggegevens en medische data op straat belanden of in verkeerde handen terechtkomen. Een ander voorbeeld is identiteitsfraude, waarbij criminelen ervoor kunnen zorgen dat onschuldige burgers het slachtoffer worden aangezien voor oplichter of wanbetaler.

Onlangs werden we geïnformeerd over een datalek bij SAVE – Samen Veilig Midden-Nederland. Een zorgelijke situatie waarbij cliëntgegevens ruim 3000 dossiers in te zien waren door derden. Inmiddels is er een onderzoek gestart om te analyseren hoe dit heeft kunnen gebeuren, herhaling of doorwerking te. Uiteraard zullen wij dit nauwlettend blijven volgen en bezien welke stappen er gezet worden om de gegevens van cliënten in de toekomst te beschermen.

Binnen onze gemeente zijn we een jaar geleden ook geconfronteerd geweest met een datalek. In maart 2018 bleek dat de adresgegevens, geboortedata en Burgerservicenummers van alle mensen op de Woerdense kandidatenlijst voor de gemeenteraadsverkiezingen ten onrechte verstrekt waren aan derden. De oorsprong van het incident was een menselijke fout die te wijten is aan niet volledig beveiligde software van de Rijksoverheid die gemeenten verplicht zijn te gebruiken. Destijds is het datalek op lokaal niveau conform het protocol Aanpak Datalekken afgedaan.

Naar aanleiding van het bovenstaande hebben wij de volgende vragen aan het college.

1. Is het correct aangenomen dat de gemeente Woerden op geen enkele wijze betrokken is geweest bij het ontstaan van het datalek bij SAVE?
2. Wordt de gemeente betrokken bij het onderzoek dat gestart is door het bestuur van SAVE omdat mogelijk privacygevoelige informatie van onze inwoners gelekt is?
3. Is bekend wanneer het de uitkomsten en conclusies van het aangekondigde onderzoek te verwachten zijn? En op welke wijze worden wij daar te zijner tijd over geïnformeerd?

Tijdens de lijsttrekkersbijeenkomst op 8 maart 2018 en het presidium van 21 juni 2018 heeft D66 aandacht gevraagd voor het datalek van de verkiezingslijsten.

4. Op welke wijze heeft de gemeente het verplichte gebruik van slecht beveiligde software aangekaart bij het verantwoordelijk ministerie?
5. Welke verbeterpunten zijn geformuleerd cq. welke afspraken zijn gemaakt om te voorkomen dat de privacygevoelige gegevens van inwoners op kieslijsten niet meer onbedoeld verstrekt kunnen worden aan derden?

Wij verzoeken het college de vragen telkens te voorzien van een adequate toelichting.

Namens de fractie van D66 Woerden,

Saskia van Altena

Sturing op Samen Veilig Midden Nederland (SVMN) vanuit bovenregionale samenwerking.

In de afgelopen weken heeft een afvaardiging van de bovenregionale bestuurlijke overlegtafel SAVE/Veilig Thuis regelmatig overleg gehad met de bestuurders en de Raad van Toezicht (RvT) van SVMN. De afvaardiging bestond uit Wil Kosterman, wethouder Wijk bij Duurstede (vz), Cees van Eijk wethouder Amersfoort en Victor Everhardt, wethouder Utrecht.

We zien dat SVMN met de uitvoering van jeugdbescherming en Veilig Thuis een moeilijke en zeer belangrijke maatschappelijke opdracht uitvoert, we hebben vertrouwen in de uitvoerende professionals maar het vertrouwen in de aansturing van SVMN heeft een deuk opgelopen. We hebben met de bestuurders en de RvT niet alleen over het data lek gesproken, maar ook over de manier waarop de organisatie aangestuurd wordt.

Naar aanleiding van deze gesprekken hebben wij een aantal acties in gang gezet en heeft SVMN actie ondernomen. De acties gezamenlijk zijn gericht zijn op het datalek van Samen Veilig, verbetering van de aansturing van de organisatie en verbetering van de samenwerking van de keten rond jeugdbescherming.

1. Vanuit de samenwerking met de bestuurlijke tafel SAVE-Veilig Thuis is besloten een onderzoek in te stellen naar het data lek en hoe binnen SVMN gestuurd wordt op gegevensbescherming.
2. In alle regio's zijn inmiddels dialoogbijeenkomsten gehouden waarbij de gehele keten van de jeugdbescherming gezamenlijk per regio knelpunten en oplossingen in kaart heeft gebracht. De partijen die daarbij betrokken zijn: De Raad vd Kinderbescherming, SVMN, lokale teams en gemeenten. Voor de zomer worden opbrengsten gebundeld en een gezamenlijke ontwikkelopdracht geformuleerd.
3. SVMN doet tevens zelf een intern onderzoek naar het datalek.
4. SVMN heeft woensdag 8 mei aan het breed wethouders overleg (wethouders van alle Utrechtse regio's die SVMN contracteren) een plan van aanpak gepresenteerd dat in gaat op:
 - Het vergroten van het vertrouwen van kinderen en gezinnen in zorgvuldig handelen van SVMN.
 - Transparantie en openheid naar de wereld om SVMN heen, onder andere met betrekking tot het leren van en omgaan met klachten. "De luiken moeten open".
 - Proactieve communicatie met burgers en opdrachtgevers.
 - Transparantie wat betreft organisatieontwikkeling.
 - Uitvoering Actieplan Verbetering feitenonderzoek in de jeugdbeschermingsketen.
 - Vergroting van het zelfkritisch vermogen van de organisatie.
 - Politieke bestuurlijke gevoeligheid.

Genoemde acties geven in samenhang een beeld over de bedrijfsvoering en aansturing van SVMN met betrekking tot het omgaan met gegevensbescherming, geven breder zicht op de samenwerking in de keten en bieden concrete verbeterpunten en afspraken waar we SVMN op gaan sturen.

Vanuit de bovenregionale samenwerking zullen we nauwlettend de uitvoering van de plannen volgen en waar nodig, bijsturen.

Op ambtelijk nivo is bovenregionaal een ambtelijke stuurgroep (ASG) van managers Jeugd van de 6 jeugdzorgregio's.

SVMN zal over de vorderingen rechtstreeks rapporteren aan de ASG, de ASG stelt de bestuurlijke tafel SAVE/VT op de hoogte, die gezamenlijk het opdracht gevend orgaan vormen voor SVMN. Tevens zal het Breed Wethouders Overleg worden geïnformeerd over de vorderingen.

In de komende weken zal de ASG met SVMN concrete afspraken maken over de vorm, inhoud en frequentie van rapportage en voortgangsbespreking.

Naast voortgangsgesprekken met de bestuurders zal de ASG (en zo nodig een afvaardiging van de bestuurlijke overlegtafel SAVE/Veilig Thuis) voortgangsgesprekken hebben met de Raad van Toezicht van SVMN.

Van: : college van burgemeester en wethouders

Datum : 28 mei 2019

Portefeuillehouder(s) : Wethouder Noorthoek

Portefeuille(s) : Jeugdhulp

Contactpersoon : A. van der Ploeg

Tel.nr. : 8283

E-mailadres : ploeg.a@woerden.nl

Onderwerp: Beantwoording vragen ex artikel 42 van het Reglement van Orde van de gemeenteraad gesteld door Simone Onrust van de VVDfractie over het datalek van SVMN

Beantwoording van de vragen:

1. *Is het college bekend met de aanhoudende berichtgeving over de vermeende misstanden bij Samen Veilig Midden Nederland?*

Ja.

2. *Deelt het college de zorgen van de Woerdense VVD over deze negatieve berichten?*

Ja. We zijn hier met SVMN op bovenregionaal niveau al enige tijd over in gesprek. Het is echter voor SVMN lastig om qua privacy te reageren op de negatieve publiciteit, van vooral RTV Utrecht. Een delegatie van ons college is in december 2018 op werkbezoek geweest naar SVMN. Toen hebben we oa ook dit onderwerp besproken.

Wethouder Duindam (regiovertegenwoordiger Jeugdhulp voor Utrecht West) is de bestuurlijke schakel vanuit het bovenregionale overleg over en met SVMN naar onze gemeente toe. Hij deelt onze zorg en informeert ons, en de andere wethouders sociaal domein, tijdens het bestuurlijke overleg in onze regio.

3. *Bij hoeveel Woerdense gezinnen is in de afgelopen jaren Samen Veilig Midden Nederland ingeschakeld? Hoeveel van deze gezinnen zijn doorverwezen binnen de eigen organisatie?*

SVMN biedt diverse diensten in het preventieve en in het justitiële kader (obv een maatregel van de kinderrechter), waarbij de ene dienst langere inzet van SVMN vraagt dan de andere dienst. Hierover is tijdens de raadsinformatieavond van 16 april 2019 over Veiligheid in Gezinnen voor gemeenteraadsleden van Woerden en Oudewater door SVMN nadere informatie gegeven. We plaatsen deze presentatie op de website van de gemeenteraad.

Uit de jaarcijfers 2018 van SVMN blijkt, dat het voor Woerden om de volgende aantallen gaat:

Diensten SAVE justitieel 2018 Woerden:

- (V)OT S (Voorlopige) OnderToezichtStelling: 17 (jeugdigen, obv maatregel van kinderrechter)
- OTS OnderToezichtStelling: 29
- Voogdij: 14
- Jeugdreclassering: 8

Diensten SAVE preventief 2018 Woerden:

- Participerend Consult: 9 (keer aangevraagd door Woerdenwijzer))
- SAVE begeleiding: 89
- SAVE onderzoek: 45
- Crisiszaken SAVE: 5

Diensten Veilig Thuis 2018 Woerden:

- Consulteren VT: 167 (keer aangevraagd door bv huisarts, burger, school)
- Triage lokale teams: 144 (VT melding doorgezet naar Woerdenwijzer)
- Crispunt VT: 77 (keer ingezet)
- VT onderzoek: 20

Interne doorverwijzingen vanuit Veilig Thuis naar SAVE komen voor, maar het is onduidelijk om welke aantallen het gaat. Het gaat hierbij vooral om SAVE onderzoek en SAVE begeleiding.

Cijfers van 2017 en 2016 staan in de Staat van Woerden.

4. Hoeveel klachten heeft de gemeente Woerden over Samen Veilig Midden Nederland ontvangen? Hoeveel Woerdense inwoners hebben een klacht ingediend bij Samen Veilig Midden Nederland? Wat was de aard van deze klachten en wat is er met deze klachten gedaan?

De gemeente Woerden heeft geen klachten ontvangen over SVMN.

In het jaarverslag 2018 van SVMN staat dat er in totaal 125 klachtgesprekken gevoerd zijn door de regiomanagers van SVMN met de klager. Dit aantal geldt voor de hele provincie Utrecht en Flevoland. Het is niet bekend hoeveel klachten er door Woerdense inwoners bij SVMN ingediend zijn.

Bij de onafhankelijke klachtencommissie (Klachtcommissie Jeugd Midden Nederland) zijn in 2018 13 klachten behandeld mbt SVMN. In het jaarverslag van SVMN staat niet om welke aard klachten het gaat. SVMN analyseert de klachtgesprekken en de bevindingen uit het jaarverslag van de onafhankelijke klachtencommissie en maakt hier jaarlijks een verbeterplan op (jaarverslag SVMN 2018, blz. 46).

5. Hoeveel Woerdense kinderen en gezinnen zijn slachtoffer geworden van het datalek? Hoe zijn deze inwoners hierover geïnformeerd?

Er zijn geen Woerdense kinderen slachtoffer geworden van het datalek. Er zijn namelijk geen gegevens van kinderen en gezinnen openbaar op "straat komen te liggen".

SVMN heeft een telefoonnummer geopend om verontruste inwoners te woord te staan. Dit telefoonnummer staat op de homepage van SVMN. Zie hiervoor ook de informatie in de bijlagen.

6. Welke stappen heeft het college tot op heden gezet om duidelijkheid te krijgen over de aanhoudende problemen bij Samen Veilig Midden Nederland?

Zie ook het antwoord bij 2. Het onderwerp is besproken tijdens de raadsinformatieavond over Veiligheid in Gezinnen voor Woerdense en Oudewaterse raadsleden op 16 april 2019. Op initiatief van de gemeente Utrecht wordt een onderzoek ingesteld. Dit wordt afgestemd met vertegenwoordigend wethouder Duindam en ook met alle wethouders jeugdhulp in onze provincie.

7. Heeft het college op dit moment nog wel vertrouwen in Samen Veilig Midden Nederland?

Ja, maar we houden hier vinger aan de pols, in eerste instantie via de regiovertegenwoordiger wethouder Duindam.

8. Indien dit niet het geval is, welke vervolgstappen is het college van plan te nemen om de bescherming van de meest kwetsbare kinderen en gezinnen te garanderen?

Niet van toepassing.

Bijlagen:

de ingekomen brief met artikel 42 vragen met corsanummer 19.010093

jaarverslag SVMN 2018 met corsanummer 19.010094

kamerbrief over gegevensbescherming jeugdsector met corsanummer 19.010096

raadsinformatiebrief gemeenteraad Utrecht met corsanummer 19.010097

De secretaris,

drs. M.H.J. van Kruisbergen MBA

De burgemeester,

V.J.H. Molkenboer